

## Izhaja

vsak petek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

# MIR

## Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

**Upravištvo „Mira“ v Celovec,**

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za in serte se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakokrat.

## Clasilo koroških Slovencev

Leto XXVIII.

V Celovcu, 22. velikega travna 1909.

Štev. 24.

## XIX. letni občni zbor

„Katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem“

se vrši

**u četrtek, dne 27. majnika 1909**

točno ob dveh popoldne v „Rokodelskem domu“

**u Celovcu.**

Sporod:

1. Poročilo odbora.
2. Volitev odbora.
3. Slučajnosti.

K najobilnejši udeležbi vabi

**odbor.**

## Občni zbor „S. K. S. Z.“ za Koroško.

Nad 90 mladeničev in mož se je zbralo 16. t. m. v „Rokodelskem domu“ v Celovcu, ki so prišli kot zastopniki pri „Slovenski krščansko-socialni zvezi za Koroško“ učlanjenih 25 društev. Skoro vsa nepolitična narodna društva so že pristopila k zvezi, tako da moremo reči: Koroška narodna organizacija slovenske mladine je v zvezi. Letošnji občni zbor je pokazal to.

Tajnik, g. Peregrin Vunček, je poročal o delovanju S. K. S. Z. za Koroško, spominjajoč se lepo uspelega mladeniškega shoda v Šmihelu in socialnega tečaja v Velikovcu, ki se je izvršil z največjim uspehom. Zveza je poslala tudi zastopnike v Škofjo Loko in k ustanovitvi mladeniške zveze v Ljutomeru in Sv. Trojici. Na deželo je poslala okrog 30 govornikov in naročila 40 mladinskih knjižnic, za katere znašajo stroški 1344 K 53 v. Mladenškemu shodu v Šmihelu je sledil izredni občni zbor, na katerem so se spremenila pravila, da sme zveza ustanavljati domove. Tak

dom je postavila v Podljubelju, ki stane 19.500 K. Zadnji čas je založila tri vrste posojilniških tiskovin in tri vrste tiskovin za župne urade in narodni kolek za obmejne Slovence. Iz blagajnikovega poročila posnamemo, da ima zveza pasiva 142 K 61 v. Pri tem je všteti tudi 100 K, ki jih je položila zveza c. k. poštni hranilnici na Dunaju kot predpisano kavejco, ko je pristopila čekovnemu prometu.

Podpredsednik zveze in predsednik občnega zbora poroča o smeri in nalogah delovanja v nepolitičnih društvih. Omenja kanonizacijo blažene device orleanske, ki je rešila francoski narod angleškega jarma. Kakor Angleži tedaj po Francoskem, tako se je začel šopiriti na naših tleh tuj narod, ki gospoduje našemu rodu. Izvesti veliko delo navadne francoske deklice med koroškimi Slovenci si je zapisala na zastavo S. K. S. Z., koje namen je, rešiti narodu narodnost in vero. To pa ji bo mogoče doseči le tedaj, če povzdigne narod na najvišjo stopinjo narodne izobrazbe in gmotnega blagostanja. Je zveza v to poklicana in sme narod to pravico zase zahtevati? Če je Bog postavil slovenski narod na Koroško, ima ta narod na Koroškem tudi pravico do obstoja. Kdor je proti temu, naj pokaže od Boga izrecno povelje, naj poda dokaz! Tega poslanstva Nemci ne morejo pokazati, torej imamo Slovenci pravico do obstanka in dolžnost, da izpolnjujemo božjo voljo, da obstanemo, se branimo! Kdo bi se še potemtakem upal trditi, da zveza nima dobrega, potrebnega namena, da zveza ni naravnost potrebna, da izvrši naš narodni poklic? Zato bomo dajali račun, za sedaj nosimo to narodno odgovornost mi. Če so Francozi, Danci za svoj narodi vsi drugi narodi za svoj narod, moramo biti tudi mi za slovenski narod in njega obstoj! (Živahno odobravanje.)

Za nas pa nastane vprašanje: Ali ima morda država pravice, da bi smela vzeti narodu narodnost? Narodnost nam je bila prej dana, kakor je država sploh obstala. Bog nam je podaril jezik in narodnost prej, nego je država sploh obstala! Zato država nima pravice, jemati nam narodnosti, ampak je njena dolžnost, da štiti pravice naroda in ga krepi. Na jugu je bilo

vedno mnogo sovražnikov proti Avstriji. In Avstrija nikjer ni našla boljših in bolj pogumnih zaščitnikov kakor ravno med Slovani na jugu. V Naborjetu obhajajo veliko vojaško slavnost v spomin tam padlih junakov. 500 vojakov je bilo odločenih za smrt, da rešijo armado, 250 za Naborjet in 250 za Predel, da zadržijo Francoze tako dolgo, da se reši armada pri Beljaku in Celovcu. Kdo so bili ti junaki? Jugoslovani so bili, Hrvati. Te je zahteval poveljnik Hensel, poznavajoč njihovo izkušeno junaštvo. Dva dni so se potem borili proti 40.000 broječemu sovražniku. To so bili Jugoslovani, ki so reševali državo! (Živahno odobravanje.)

Nasproti nam stoji velik, močan sovražnik, nemškonalna armada, koje načelo je: Nemeč je prvi na svetu, nemška kultura je prva, vse je nemško, je sveto, je zlato, vse drugo ni ničesar vredno. To načelo je vsadil med Nemce Bismark. Naša država pa se je držala načela: „Država je Bog“, kar stori država, to je prav! Ta načela pa so krivična, so slaba.

Zato pa država krši pravico, če pravi: Šola mora biti taka, kakor jo hočem jaz. Otrok je del očeta, ne države in le v toliko del države, v kolikor je državljan. Če država ravna z otrokom proti volji očetu, če se država pri vzgoji otrok ne ozira na želje starišev, se drži gesla „država je Bog“ in krši pravico. Če država za narod ne izpolni svoje dolžnosti, moramo zanj skrbeti mi in ga ohraniti in ustanavljamo zato zasebnim potom društva, ki nudijo narodu izobrazbo, da se more vzdržati.

Poleg izobrazbe je pa potrebna trdna in odločna volja. Da so se ohranili na Koroškem Slovenci, to se imamo zahvaliti dobrim družinam na Koroškem. Zato bodi naše geslo: Vzgojimo dobre slovenske družine, in rešili bomo narod. To je mogoče, če stopijo v zakon pošteni mladenči, pošteni dekleta. Dekleta pri nas so še pošteni, a je zanje nevarnost, če jih ne združimo, združiti pa jih je mogoče v Marijinih družbah. To bodo dekleta, na katera bo lahko vsak fant ponosen in s katerimi bo vsak fant tudi lahko srečen, če jo bo vzel v zakon. Da pa ostane človek dober, pošten, potrebuje predvsem trdne volje. Brez

## Podlistek.

### Ob akacijah.

Idila. — Domen Otilijev.

Lahka sapica je zaplula v vejevje akacij, da so podrteli listki na dolgih rečljih in otresli srebrne bisere na cesto in na kolovoz. Obrobljen od žarov vstajajočega solnca, se je akacijin vršič sklonil k nizkemu sosedu in mu zašepetal: „Ali si videl? Ljubez en je šla mimo.“ In drhtečemu sosedu se je zazdelo, da je videl bitje v prozorni halji, ki je šlo mimo župnišča z blagoslavljajočimi rokami, postajalo vedno večje in vedno širje in vedno lepše in je slednjič napolnilo vso dolino ...

I.

Kovač Vežjak je udaril zadnjokrat z debelim batom po trdem nakovalu in vrgel s kleščami še žareč ključ v vodo, da je močno zacvrčalo. Odložil je težki bat v kot in privihnil rokav na roki, ki mu je silil čez očrnele, a mišičast komolec. Iz nedrij je potegnil rdeč robec in si obrisal pot, ki mu je lil čez goste obrvi. Pogledal je še enkrat na korito, kamor je vrgel ključ, in se naslonil na okno, da bi videl, ali prihaja že sosedov Franek, ki je bil šel po tobaka. Prav takrat je pritekel bosonog in gologlav, vihteč v drobni roki mal zavojček.

„Ej, kako si priden, Franek!“

In ko ga je mali motril z drobnimi, nedolžnimi očmi in malo zasopljeno, je vzel Vežjak kraj-

car med palec in kazalec in dejal: „Glej! Ta je tvoj. Pa še nekaj mi moraš ustreči zanj.“ Kovač je vzel ključ iz korita in mu ga je stisnil v drobno pest. „Doli h gospodu župniku pojdi in jim ga izroči!“ Si razumel?“

Franek je pokimal.

„Boš znal pozdraviti?“

Zopet je pokimal.

„Tudi jim reci, da prosi stric Vežjak za list, o katerem so govorili gospod župnik včeraj. Ali boš znal povedati to?“

„Bom, stric!“ Obrnil se je in stekel po gladki cesti proti župnišču.

Kovač Vežjak je odprl zavojček in potisnil debelo rezani tobak v usnat mehur. Nato je potrkal z leseno pipico po železnem kavljju v zidu in natlačil peščico tobaka v njo. S kleščami je zajel droben ogel iz žerjavice, prižgal pipico, sedel na rob neometanega okna in se zagledal po ravnini. Pogled mu je obvisel na prijazni hišici med visokimi akacijami.

Tako je pomišljal Vežjak na oknu in spuščal velike oblake dima v zrak. Prav takrat je prišel izza vogla sosedove hiše Žulkin Peter s pretrgano verigo v roki. Mladenič visoke postave, svežega, zdravega obraza in jasnih oči. Neka prikrita živahnost in odločnost se je odrazivala s polnih lic, ko se je nasmehljaj.

„Volk pride, ko misliš o njem,“ je dejal Vežjak in pljunil na tla.

„Da vas le ne pojé, če ste slabo mislili o njem!“

„Brez strahu, Peter, brez strahu.“

Vstopil je skozi ozka vrata in vrgel verigo pod nakovalo.

„Do poldne da bo gotova! V Lastine moram po seno in druge ni pri hiši.“

„Bo že, Peter, bo že. Pa v Lastine, praviš, da pojdeš?“

„No, da. Ali se vam zdi čudno?“

„Mimo Strmškovih greš,“ je dejal kovač pri-tajeno in pogledal mežikaje izpod košatih obrvi. Na Petrovih licih se je nabrala lahka rdečica, a zrl je vseeno Vežjaku v obraz.

„Moram mimo njih, saj druge poti ni.“

Pokimal je kovač s smehom na vdratih licih, pobral verigo in jo obesil na železni kavelj. „Tako mu ne pridem do živega,“ si je mislil. Zajel je z lopato oglja v zaboju in ga nasul na žerjavico. „Ali si že vložil prošnjo, da te oprosté v-jaških vaj?“

„Ne še.“

„A čas je tu. Nisi slišal včeraj po maši? Saj si bil v cerkvi, ne?“

„Seveda sem bil.“

„A počakal nisi, drugače bi ne imel tako lepe družbe.“

Kovač se je nasmehal in mu zadovoljno pogledal v obraz. Povesil je Peter pogled in zardel kot mak med žitom. Bil je v zadregi z odgovorom. Poltiho je dejal čez majhen čas: „Ali ne smem v družbi domov?“

„Seveda smeš, Bog ti pomagaj, pa še takšen fant!“ Mislil si morda, da se ne opazi. Ljubez nima oči, moj dragi! To sem tudi jaz izkusil, ko sva šla z rajno prvič mimo ljudi. Pa kaj sem hotel reči ...“



značajev, brez trdne, odločne volje ni dobrih družin, trdne volje pa ni brez vere. Edino vera je v stanu okrepiti nam voljo. To nam dokazuje postopanje nasprotnikov, ki dobro vedo, kake velikanske važnosti je vera za narodnost in se neskončno srdijo na naše verske naprave. Za njimi stoji framazonstvo. Hujskajo narod proti narodu in pravijo, da mora biti Avstrija nemška. Dobro pa vedo: Dokler bo narod katoliški, veren, ne bo za protestantizem in s tem ne zrel za nemštvo in ne za Nemčijo, protestantizem pa smatrajo za nemško vero. Zato odločuje pri njih verski moment. Drug dokaz je naš prvi pisatelj Trubar. Ali je začel slovenske knjige spisovati iz ljubezni do naroda? Ne! Verski moment mu je bil povod, da je začel spisovati slovenske knjige! Zato nas uči tudi izkušnja, da so dobri katoličani dobri Slovenci in da bomo dobri Slovenci, če bomo dobri katoličani, in le s tega stališča poudarjamo povsod to dvoje in oboje. (Živahno odobravanje.)

Pri točki: „volitev novega odbora,“ poudarja podpredsednik, da je treba pogostih odborovih sej, te pa sedaj niso bile mogoče zaradi oddaljenosti odbornikov. V to predlaga, da se naj izvolijo v odbor vsaj po večini člani, ki niso preveč oddaljeni iz Celovca. Izvoli se pa naj tudi nekak širši odbor, ki se bo posvetoval bolj poredkoma in dajal zvezi navod v delovanju. Obvelja tudi predlog, da se naj voli v odbor ena ženska oseba. Soglasno se izvoli v zvezin odbor gospo Činkovic, gospode Bramor (Celovec), Krof (Šmarjeta), Müller (Št. Janž), Vunček in Ehrlich (Celovec), Ražun (Št. Jakob) in kot namestnika dr. Arnejc (Žrelec) in Fric (Celovec). V širši odbor se izvolijo gospodje: Smodej (Celovec), Gril (Vovbre), Rutar (Žitaravas), Simčič (Loče), Walner (Brdo), Prušnik (Železna Kapla), Gezölt (Djekše), Mihajlov (Strojna), Breznik (Vogrče), Dobrovč (Velikovec) in Arnuš (Podljubelj).

Sprejme se tudi predlog, da naj vsa društva priredijo vsaj po eno veselico v prid „Delavskega doma“ v Podljubelju, ki je last zveze.

Pri točki: Govori in govorniki, poroča zvezin podpredsednik o pomanjkanju govornikov, kar je bilo vzrok, da se ni ustreglo vedno društvom po deželi. Zahvali se gosp. Smodeju, ki je bil, dasi ni bila to njegova dolžnost, kot govornik zvezi vedno na razpolago, in gosp. Dobrovču za njegovo vneto delovanje v velikovškem okraju.

Sprejme se tudi predlog, da se zviša udnina društev na eno krono na leto za 10 udov. Tudi organizacijo slovenskih organistov v krogu S. K. S. Z. je sprejela zveza v svoj delokrog.

Z navdušenjem se sprejme h koncu predlog predsednika občnega zbora, da naj vseh 25 društev pošlje na glavni občni zbor S. K. S. Z. v Št. Jakob v Rožu po več zastopnikov.

Živahno pozdravljen pozdravi občni zbor odposlanec in zastopnik ljubljanskega osrednjega odbora, g. Traun, ki izpodbuja koroško zvezo, da se loti organizacije ženstva in izobraževalnega dela na zadružnem polju in zagotavlja, da bo osrednji odbor šel vprihodnje koroški zvezi na roko glede govornikov, kar udeleženci vzamejo na znanje s prav živahnim odobravanjem. Nato zaključí predsednik občni zbor.

Popraskal se je z desnico za ušesom in pristavil staro podkev med žareče ogle.

„Da! Nine ti je morda že povedal, da snujemo z gospodom župnikom bralno društvo. Ne?“

„Pravil mi je o tem.“

„Glej! Liste nam bodo posojali za sedaj še gospod župnik. Ko jih bode pa več, ki bodo radi čitali, — in teh si moramo pridobiti, — zložimo denar in si nabavimo sami takega čtiva. V moji sobi tu nad kovačnico se bomo shajali ob nedeljskih popoldnevih. Tudi gospod župnik so obljubili, da nas bodo posečali in razlagali to in ono.“

„Ni neumno,“ je dejal Peter. „Rad čitam, posebno povesti se mi dopadajo.“

„Tudi te dobiš.“

Stopil je takrat bosonogi Franek na prag. V levici je držal list, z desnico je nesel zadnji grizljaj podarjene gibanice k ustom.

„Kaj si pa dobil? So li gospod župnik doma?“

„Teta Avrelija je dejala, da so odšli v mesto.“

Kovač je vzel list v roke in obrnjen k Petru je dejal: „Tudi ta njih pot v mesto je za naš blagor. Govorili so včeraj o nekaj knjigah, katere bi mi že kdaj morali čitati. Preprosto in po domače, so dejali, je pisano v njih o kmetu, o rokodelcu in kdo ve o čem še. Pa glej! Tudi iz naše vasi je nekaj notri. To moram pa že pogledati. Kmetje! Pred tremi leti je bil izvoljen Joštov Franc, mož, katerega gotovo dobro poznate —“

Vežjak je obmolnil in pozorneje napenjal oči.

„Pa glej spaka, kaj stoji spodaj naprej: Vprašam vas samo, kaj dobrega vam je napravil v teh treh letih? Kmetje, zganite šel!“

Poznamo prevažno nalogo, ki si jo je stavila S. K. S. Z. Zatrčno upamo, da bo ta zveza vedno ožja in trdnejša vez za našo mladino in bo za naše narodno življenje in pomlajenje vedno bolj to, kar je kri za život. Slovensko razumništvo pa naj se zaveda velike važnosti te zveze, bolj kot dosedaj, in naši denarni zavodi naj bolj sprevidijo, da je S. K. S. Z. zanje trden branik, da ne padejo v roke nasprotniku in da nismo tako zbirali zakladov, da se jih nekoč polasti naš sovražnik!

## Na naslov c. kr. deželne vlade v Celovcu.

V deželnem zakoniku za vojvodino Koroško, letnik 1909, kos III., je objavljen seznam izvedencev, katere morejo poklicati okrajna sodišča k odškodbenim obravnavam povodom zahtevane razlastitve v svrhu zgradbe in obratovanja železnic. Ta seznam je sestavilo c. kr. nadsodišče v Gradcu po zaslišanju političnih deželnih mest, torej c. kr. deželnih vlad. Potemtakem je za določene izvedence odgovorna edino le c. kr. deželna vlada v Celovcu in tudi samo ona kriva, da **90.000 koroških Slovencev v seznamu nima niti enega zastopnika-izvedenca**, vključ temu, da ima priti ravno v slovenskem delu Koroške do zgoraj navedenih obravnav. Koroški Slovenci odločno odklanjajo sledeče določene izvedence iz slovenskega dela Koroške: Anton Manner, gozdarski mojster v Bistrici v Rožu, J. Lürzer pl. Zehenthal, gozdarski mojster v Železni Kapli, A. Reiner (!), gozdarski oskrbnik v Borovljah, J. Nagele (!), pivovar nar v Velikovec, V. Plešivčnik, posestnik na Rudi, F. Seifritz (!), posestnik na Miklavčevem. Slovenski zemljeposestniki tem izvedencem ne zapajo ter odločno zahtevajo, da jim c. kr. deželna vlada v Celovcu takoj da sedem slovenskih izvedencev, ki jim po pravici grede izmed 21 določenih, kot tretjini koroškega prebivalstva.

## Koroške novice.

Slovenski kršč.-soc. „Zvezi“ za Koroško v Celovcu (Kosarska ulice št. 30) so pristopila sledeča društva: „Slov. kat. izobraževalno društvo „Zila“ v Bistrici na Zili“ (št. 23.); „Slov. katol. izobraževalno društvo za V a ž e n b e r k“ (št. 24.) in „Slov. katol. izobraževalno društvo na Djekšah“ (št. 25.).

G. dr. Jos. C. Oblak se slabo, slabo zagovarja v „Slov. Narodu“. Prizna le, da ima korajžo, tožiti edino glasilo koroških Slovencev, ne pa „Freie Stimmen“, dobro namigavajoč, zakaj je tako varno tožiti pred poroto v Celovcu slovenski list, nevarno pa nemškega. Debelo neresnico je povedal, da je „Mir“ pod neposredno kontrolo g. dr. Brejca. Iстина je, da je g. dr. Brejc listu le juristični svetovalec, za kar smo ga naprosili in smo mu zato tudi iz srca hvaležni; to je tudi potrebno, ker „Mir“ ne izhaja na Kranjskem, kakor g. dr. Oblakov „Korošec“. Odločno pa zavračamo medvrstno namigavanje g. dr. Oblaka, da je naš članek spisal g.

dr. Brejc, in da nosi vsaka notica „pečat ostudnega, dà, najostudnejšega kruhoborstva“ zato, ker smo omenili, da je g. dr. Oblak koncipijent g. dr. Müllerja. To je čisto naravno, ker po Koroškem in tudi po Celovcu splošno ni znano, da je g. dr. Oblak še koncipijent pri g. dr. Müllerju, ker ga v slovenski družbi ni videti. Sicer pa so tudi „Fr. St.“ dr. Oblaka nazivale za koncipijenta dr. Müllerja; zakaj se torej dr. Oblak jezi samo nad nami, „Štimcam“ pa prizanaša? Sapiienti sat! Dr. Oblak se s svojim udrihanjem po dr. Brejcu še ni opravičil, zakaj da ima pogum tožiti slovenski list, „verehrte“ „Fr. St.“ pa, kakor jih on v svojem popravku ponižno naziva, pa ne! Sicer pa ves svet ve, da dr. Oblakovo natolcevanje dr. Brejca niti doseči ne more.

Na noge g. prof. Angerer! Dne 6. oktobra lanskega leta je bilo, ko se je g. poslanec dr. Angerer vzdignil v deželni zbornici in ogorčeno protestiral v daljšem govoru proti pačenju krajevnih imen. „Del zgodovine je, ki tiči v imenih. Zato je dolžnost narodnosti, varovati stara imena kakor zgodovinke spominke.“ Tako je tedaj modroval učeni g. profesor in se je hudoval, da se nahajajo v občinskem leksiku poleg nekaterih nemških krajevnih imen tudi izvirna slovenska krajevna imena, kakor Celovec, Beljak, Požarnica, Knezova itd. in je imenoval to „Ortsnamen-fälschung“. Slišali smo tedaj iz njegovih ust trditev, „da se je začelo krajevna imena umetno sloveniti“ in da je to „tendenca, ki meri na to, nemško ozemlje raznemčiti“. Že poslanec Grafenauer je dokazal tedaj g. profesorju zgodovine in zemljepisja, da so le Nemci ponemčili slovenska krajevna imena in ne narobe. Kako se je to dogajalo, nam spričuje brošurica „Beiträge zur Namenkunde in Hochstuhl- und Koschutagebiet der Karawanken“, ki jo je spisal Franc Pehr v Volšperku, založilo jo je pa nemško in avstrijsko planinsko društvo. V tej brošurici so zbrana krajevna gorska imena v okolišju Stola in Košute v Karavankah. Namen je popolnoma jasen. Kar je bilo mogoče prevesti na nemško, se je zgodilo in sicer je postavil pisatelj nemške skovanke, torej „umetno narajena“ imena — zapomnite si to, g. profesor Angerer — v oklepaj, da se bo sploh vedelo, kaj pomenijo. Ko pa bodo skovanke že malo znane, bo zagledala beli dan zopet druga brošurica z nemškimi skovankami, zraven pa bo pri manj znanih še pristavljeno slovensko pristno ime. Črez nekaj let pa se bo vzdignil v deželnem zboru kak učen profesor in zgodovinar in bo ob ogorčenju cele deželne zbornice slovesno protestiral proti poslovenjevanju nemških krajevnih imen po raznih specialnih zemljevidih Karavank. Tako zapazimo že v tej brošurici, da je na pr. izginila Žingarca in poznajo Nemci le še „Singerberg“, čeprav Žingarca ni nemškega izvora in ne prihaja morda od „singen“ (peti). Le nekatere primere za pačenje imen slovenskih gora: Košuta je krščena v Hirschwand, Zelenec v Grünberg, stari Grintovec v Grinding (!!), Rjava peč v Rotwand, Mali vrh v Kleiner Gupf, Volčji vrh v Wolfshöhe (zakaj tudi ne v Wolfsgupf?) Toplak v Warmleiten, Grlovec v Ferlacher Horn, Hom v Bühel, Plesnovec v Schimmelalpe, Medvedjak v

Kovač je pogledal Petra po strani.

„Glej, glej! In mi se nismo zmislili na to. Saj res, dovolj dolgo nam je županil. Le nase gleda, za nas nima oči več. Rečem ti: Kdo je kriv, da nismo dobili pot čez Gabrije, ki je tako potrebna? On edini se je protivil. In na koga pade krivda, da nam odnaša reka kos za kosom? Kdo, pravim? Vidiš! Pa tudi gospoda župnika se ogiba. Bog ve kaj naj tiči za tem!“

Tako je modroval Vežjak in dal list Petru.

„Veš, sedaj nimam časa. Pa ga vzemi in mi ga prinesi o poldne zopet!“

Peter je zganil list, se poslovil in odšel. Kovač Vežjak se je lotil dela, a ni mu šlo izpod rok. Mislil so mu uhajale po vasi in razmere so se mu zdele sumljive . . .

## II.

Lep večer je stegnil roko izza gore, katero so poljubljali zadnji solnčni žarki, in nevidno sipal tihi mrak na širno dolino. Zadnja lastavica se je podila nizko nad zemljo, prvi slavec se je oglašal v nizkem grmovju. V zraku je dišalo po ravno pokošenem senu.

Ob dolgem jarku, na katerega obeh straneh so rastle ocvetele akacije, je grabila Strmškova Kristina. Hitro so polzele grablje v levici, spremljane od glasov nežne popevke. Iz srca so prihajali verzi:

Kaj ji bodem prilivala,  
nimam vinca, ne vodé?  
Jaz ji bodem prilivala  
svetle svoje solzice.

In ko se je zadnji zategnjeni glas izgubil v tihem večeru, se je oglašil kot refren v nižjem glasu za vrsto vinskih trt:

Za bolezen so zdravila,  
za ljubezen pa jih ni.

Kristina je privzdignila glavo, potisnila koder, ki je silil čez čelo, pod ruto in uprla onostran črne oči. Lahek nasmehljaj ji je zaokrožil polni in rdeči lici. Spoznala je Petrov glas in odgovor. Ko je odpel, je videla, kako je stopil za trto, razmaknil liste in stegnil glavo. Povesila je pogled in hitreje grabila v gredi.

Solnce je popolnoma zašlo, mrak je gosteje padal na ravan. Sladki, blaženi mir je plul nad njo.

Večkrat je še uprla Kristina pogled proti vinskim trtam, a zapeti ni mogla več. Sram jo je bilo. Zatopljena v presanjavo bodočo srečo in prežite rajske trenutke je prigrabila na konec njive. Takrat se je ogledala. Ne daleč pred njo je stal Peter s koso na ramenu.

„Noč se že bliža, Kristina!“

„Da. Domov treba, a kako malo sem še pograbila.“

„Od kraja do konca. Ni li dovolj?“

„Že, že.“

„Skupaj greva, ako misliš iti?“

Vrgla je grablje na levo ramo in stopila na kolovoz.

„Kako da si prišla sama?“

„Oče so dejali, naj grem, če ni drugega opravila. Kar pograbiš sedaj, ne bo treba jutri.“

(Dalje prihajajo.)



Bärenkessel, Požarje v Brandstatt (za poč'tl), Kozjak v Geissberg, Korenšica v Wurzenberg, Kopa v Kuppe (!), Kosmatica v Rauhgruf. Škoda, da ne leži v tem okolišu tudi klasični „Spinatkogel“. Pisatelj se zahvaljuje g. ces. svetniku Karolu Prešernu, upok. okr. šolskemu nadzorniku za nasvete in pregled tega dela kot poznavatelju in učitelju slovenskega jezika. Nam se pa zdi, da g. Prešern vendar še ne pozna dovolj slovenskega jezika, sicer bi ne mogel biti zadovoljen s prevodi kakor Lepovec v Schönleiten, Povna peč v Mittagsfels, Kopa v Kuppe ali staroslovensko Krnico v Karnerquelle (za Nemce najbrž gorski (krn) studenci ne izvirajo iz gor, ampak iz kostnjakov (Karner). Pričakujemo, da bo velenčeni g. prof. Angerer protestiral proti takemu jezikoslovnemu diletantstvu in da že piše predlog za deželni zbor, da protestira proti pačenju starih imen in vrže „nepraktične“, turistovskemu „prometu“ škodljive nemške skovanke med najnovejšo šaro. Alo, na noge, g. profesor, morda Vam pomaga pri tem posl. Wieser!

**Tožba Angerer-Tschurtschenthaler.** V soboto, dne 15. t. m., se je vršila v Celovcu vzklicna obravnava o znani tožbi dijaka Tsch. Predsedoval je deželni sodni svetnik Nadamlenzki. Pri prvi obravnavi je sodnik oprostil prof. dr. Angererja z utemeljevanjem, da ne spada pred sodišče, če je prof. imenoval, kakor je trdil tožitelj, učenca: „Vi ste brezznačajen subjekt!“ Pri vzklicni obravnavi pa se o tem sploh ni obravnavalo, ali spada zadeva pred sodišče ali pred šolsko oblast, ampak je bil prof. dr. Angerer oproščen, ker se priči gimnazijski ravnatelj, vladni svetnik dr. Latzl in prof. Koterba nista mogla natančno spomniti na besedilo izjave prof. Angererja in se torej ni moglo dognati, ali je prof. dr. Angerer rabil inkriminirani izraz ali ne. Nas zanima kot nejuriste zlasti to, da se je pri vzklicni obravnavi obravnavalo o tem, če je dr. Angerer sploh tiste besede rekel, ko se na okrajnem sodišču to sploh ni bilo tajilo! To je jako interesantno. Še bolj zanimivo pa je, da se profesor dr. Angerer v pravdi s svojim učenecem ni mogel spomniti, kaj je bil vse temu rekel! Tschurtschenthaler, ki nadaljuje svoje študije v Klosterneuburgu, mora plačati sodne stroške.

**Reformno gimnazijo** hočejo otvoriti v Celovcu, in sicer že takoj prihodnje šolsko leto, če le mogoče, s tremi razredi, ki bi se v petih letih razvila v cel zavod.

**Nadučitelju Francu Rateju** v Šmihelu nad Pliberkom je izrekel deželni šolski svet za njegovo dolgoletno, plodnosno delovanje v šoli priznanje.

**Trgovska zbornica Koroška** je odposlala v deželni zbor svojega predsednika in dosedanega poslanca Maksa viteza pl. Burgerja, ces. svetnika pl. Dietricha in stavbenika Alojzija Poltnika. Zadnja dva sta izvoljena namesto odstopivših dež. poslancev J. Wirtha in Hermana Hinterhuberja, ki sta bila bolj konservativna in v narodnem oziru ne tako „goreča“ kakor plemeniti Burger, ki mu strašno mrzi slovenščina.

**Občinski lov** da v najem občina Št. Tomaž pri Celovcu 26. t. m. in občina Kotmaravas dne 5. junija.

**Pod voz** je prišel v soboto, dne 15. t. m., v Celovcu na voglu Kolodvorske in Lidmanskega ulice neki Božidar Menik ter se je močno poškodoval. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

**Nov parnik „Thalia“**, ki prekaša na velikosti vse dosedanje parnike, so izpustili te dni v Vrbsko jezero. Redna vožnja po jezeru se je začela 20. t. m. in traja do 30. septembra.

**Našim društvom za zgled.** Glede čitanja knjig je na Koroškem na prvem mestu gotovo izobraževalno društvo v Šmihelu. To društvo ima lepo urejeno knjižnico, ki šteje sedaj nad 300 knjig. Nabavilo si jo je polagoma tekom treh let svojega obstanka deloma vslad radodarnosti dobrotnikov, večinoma pa iz lastne moči. Prvo leto je bilo prečitanih 120, drugo 420, letos do srede majnika (torej v 4½ mesecih) pa že 540 knjig! Zanimanje za društvo in veselje do čitanja raste vedno bolj in bolj. Društvom po deželi svetujemo, naj posnemajo šmihelsko in skrbijo za dobro, izbrano knjižnico. Skušajo naj svoje člane pridobiti za pridno čitanje, ker s tem se naše ljudstvo najložeje in najboljše izobrazuje.

**Zahvala.** Hranilnica in posojilnica v Šmihelu pri Pliberku je blagovolila tudi letos nakloniti od čistega dobička izobraževalnemu društvu v Šmihelu 50 K, za kar se ji odbor najiskreneje zahvaljuje. Živela požrtvovalna posojilnica, ki skrbi tudi za izobrazbo!

**Popravek.** Slikar, ki je izvršil za dobrolsko izobraževalno društvo častni diplom, je g. Adolf Ruda, Ljubljana, Breg 6, in ne Buda, kakor je bilo pomotoma tiskano v predzadnji številki našega lista.

**Glavni zastop** banke „Slavije“ v Mariboru pošilja še zmiraj v popolnoma slovenski kraj v pliberški okolici na Koroškem **pisma z nemškim naslovom.** Gospoda, malo več praktične narodne zavednosti. „Hej slovanstvo“ pri pivni mizi v „Narodnem domu“ v Mariboru nam ne koristi prav ničesar. Ovitek s samonemškim naslovom vam je zmiraj na razpolago.

**Izginila** je iz Celovca gospa knjigotržca Schatz v četrtek, dne 13. t. m. Zjutraj omenjenega dne je šla od doma z možem ob istem času in se ni več vrnila. V soboto nato je obvestila policija soproga, da so našli klobuk in torbo, s katero je hodila na trg kupovat, pri zapotniškem mostu na Ljubeljski cesti, njeno ogrinjalo pa pri Čavkovem slapu. V četrtek opoldne so videli gospo Schatz, o kateri sodijo, da se je v hipni blaznosti usmrtila, pri zapotniški kapeli. Gospod soprog je najel 10 mož, da so preiskali kotel prvega slapa, pa brez uspeha. Drugega pa se zaradi hudega vrtinca niso upali preiskati.

**Socialnim demokratom v spominsko knjigo.** Pri deželnozborskih ožjih volitvah na Štajerskem je s slovenskimi glasovi zmagal socialni demokrat Horvatek. Slovenci so šli na celi črti zanj na volišče. Na Štajerskem pomagajo torej Slovenci socialistom do mandatov, na Koroškem pa se slednji prav pridno in z največjo vnemo vežejo z nemškutarji in Nemci. Gospodje socialisti v Borovljah, Podljudeljem itd., ki ležite v objemu z nemškutarji, zapomnite si to za bodoče. Da bi nam vrnila na Koroškem, kar smo vam posodili na Štajerskem, na to še niti ne mislimo, ker vas poznamo. Pravimo vam samo, da ste nam nekaj dolžni. — Nekdo —

**Pristno vino** iz severozapadne Istre po najnižji ceni, črno po 20 vin., belo po 24 vin. se dobi pri g. župniku Jos. Sancin v Predloki, postaja Kozina, pošta Černikal pri Trstu, Istra. O kakovosti vina smo se prepričali in je moramo imenovati izborno. Opozarjamo ob tej priložnosti svoje cenjene čitatelje, da naročujejo v potrebi vino od Slovencev. Med Slovenci dobimo vina različnih vrst, kakršnega si kdo želi! Koliko denarja za vino gre na Tirolsko, in vino mnogokrat ni niti pristno. Na jugu pa imajo naši bratje najboljša pristna vina po najnižjih cenah, pa ga ne morejo prodati.

**Upravništvo „Grazer Tagblatt-a“** je poslalo pred kratkim koroškemu učiteljem vabila na naročbo po znižani ceni. Tovariši, vabila ne v koš, ampak na ovitek slovenski narodni kolek s pripombo: Nazaj! Se ne sprejme! S tem pokažemo graški gospodi, da v Korotanu Slovencev še dolgo ni konec, da slovenski koroški učitelji nočejo biti take dvoživke kakor se nahajajo ponekod na Štajerskem, ki so sprejemali z eno roko „Domovino“, z drugo pa „Grazer Tagblatt“.

**Podljudelj.** V „Delavskem domu“ bo v nedeljo, 23. t. m., igra: „V Ljubljano jo dajmo!“ Vstopnina kakor po navadi.

**Podgorje v Rožu.** (Grozen čin žene.) V torek, dne 18. t. m., ob ½ 8. uri zjutraj je žena nadučitelja Samoniga ustrelila svojega moža, spečega v postelji, da je bil pri priči mrtev. Nato je pomerila na sebe, a se je samo nevarno ranila. Sliši se, da sta se omenjena zakonska pogosto prepirala. Mož je bil strasten kvartavec in se je v pondeljek pozno v noč pripeljal iz Celovca. Krog mrtvega očeta in nevarno ranjene matere jokajo štirje majhni otroci.

**Vogrče.** (Zahvala.) Slavna „Hranilnica in posojilnica v Šmihelu nad Pliberkom“ je blagovolila od svojega čistega dobička nakloniti našemu „Slov. katol. izobraževalnemu društvu za Vogrče in okolico“ lep dar 25 kron, za kar se najtopleje zahvaljuje društveni odbor.

**Žvabek.** (Smrtna kosa.) Hudo je gospodarila zadnji čas nemila smrt pri nas. Po zimi nam je vzela dobro gospodinjjo in vzorno vzgojiteljico otrok: Stogartovo mater. Ne dolgo potem je pretrgala nit življenja v najlepši moški dobi posestniku daleč znane Klemenove gostilne. Vodovnikov oče je našel nepričakovano smrt v mesecu sušca padlem snegu. Tudi marljivemu, 26 let staremu učencu rudarske šole, Heželnovemu Jožetu ni prizanesla. Splošna žalost pa je zavlada, ko se je raznesla novica o smrti priljubljenega Žvegarjevega očeta, ki je bil dolgo vrsto let cerkveni ključar in občinski odbornik.

**Žvabek.** Pogorelo je Rudolfovo pohištvo v Gornjivasi, posestnik je bil zavarovan. — Žita kažejo lepo, ravno tako tudi sadje, posebno hruške. Borovnice, ki dajejo gorskim kmetom dokaj lep zaslužek, ko žgejo iz njih črničevo žganje, so vsled slane hudo trpele. Od 12 fantov iz naše občine jih je bilo potrjenih pri naboru pet. Čvrst rod!

**Spodnji Dravberg.** (Razno.) Semenj dne 9. t. m. je bil bolj slabo obiskan. Živina je dosegla lepe cene. — Velika procesija je šla dne

15. t. m. od Sv. Boštjana k Sv. Trem kraljem nad Mariborom. — Pošta se prestavi iz dosedanjih prostorov v hišo gospe Novak, kjer dobi lepšo izbo.

**Spod. Dravberg.** (Huda nevihta) je razsajala tukaj 14. t. m. Strela je udarila na več krajih, in med nalivom se je vsula tudi drobna toča. Strela je udarila v veliko lipo pri prostiji, jo precej poškodovala in razbila uto, ki je stala pod njo. V uti je bila neka delavka, ki je pa ostala nepoškodovana.

**Stari dvor.** (Iz ljubosumnosti) je pričakal hlapec Teškan monterja Andreja Veršonika ponoči v njegovem stanovanju, ko se je Veršonik povrnil domov od plesa, in ga je napadel z nožem, s katerim mu je zadal na glavo tako rano, da se je revež zgrudil na tla ves krvav.

## Gospodarske stvari.

### Krmljenje goveje živine.

Dobičkanost govedoreje je precej odvisna tudi od oblike, v kateri se pokladajo krmila. Ako so krmila v pravem, normalnem stanju zrasla in bila pravilno spravljena s polja in travnika in istotako pravilno hranjena, potem je kuhanje, parjenje in rezanje ne samo eno delo odveč, ampak večkrat naravnost škodljivo; kajti ako pokladamo krmila v naravnem stanju, potem jih živali mnogo bolje oślinijo in prežvečijo in prebavijo, vsled tega pa tudi bolje izkoristijo, nego vso umetno predelano in omeščano krmo. Obenem pa tratimo za tako pripravljanje krme brez potrebe čas, delo in denar.

Nekateri pokladajo krmila, ki jih ima živina najraje, najprej, češ, drugače živali ne marajo za menj tečna in čakajo boljših. Tako dajejo najpreje zobanje z močnimi krmili na njem, potem sena, nato pese in slednjič slame, kolikor je hoče živina. Drugi so zopet drugačnega mnenja: Slaba krma gre naprej, lačna živina se ji ne upira in boljšega tudi že napol sita še vedno ne zametava.

Veliko ulogo igra pri krmljenju tudi snaga. Čohalo (štrigelj) in krtača sta orodji, na koji nikari ne zablajmo. S snaženjem ne nameravamo samo čistiti kožo, ampak to je sredstvo, ki učinkuje tudi na notranje organe, na prebavila in asimilacijo, to je na vsrkavanje hranilnih sokov v krvne žilice. Obenem pospešuje izločevanje porabljenih snovi in poživlja vso izmenjavo snovi v živalskem telesu. Po pravici pravi pregovor: „Kar dobro prežvečiš, napol prebaviš“ in drugi: „Pridna snaga je pol krme.“

Kako ugodno da vpliva čiščenje kože na hasnovitost živine, so pokazali tudi poizkusi; vzeli so dve kravi in množino mleka med poizkusom natančno merili. Resultat je bil:

	Mleko v litrih	Poprečna vsebina tolsče
Med snaženjem	287'81	4'— <sup>0</sup> / <sub>10</sub>
brez snaženja	268'25	3'97 <sup>0</sup> / <sub>10</sub>

Pri snaženju so dobili v istem času 19½ litrov, to je 7'13% več mleka, ki je imelo 0'03% več tolsče.

H koncu še par vodilnih misli k reji živine. Vzreja mlade živine je odločilna za njeno hasnovitost v poznejši dobi. Zato naj dobe zlasti teleta namenjena za rejo kolikor mogoče dolgo naravnega mleka, ki ima v sebi vse snovi, ki jih tele potrebuje v pravi zmesi in obliki.

Varovati se moramo vsake prenagle spremembe v krmljenju živine sploh, posebno pa telet; zlasti prehod od svežega mleka k posnetemu in od tekoče krme k suhi naj bo le polagoma in stopnjama. Maslene tolsče, ki jo odzvamemo mleku, lahko zopet nadomestimo in v ta namen je najboljše laneno seme. Ko črez 2 do 3 mesece zahteva telečji želodec trdnejše hrane, utrgavamo mleka vedno več in na njegovo mesto stopijo lanene tropine, ovseni zdrob, dobro, oziroma najfinejše seno in pesa v vedno večjih množinah. Tudi privedamo po malo soli.

Teličice morajo imeti, ako jih redimo za naprej, take telesne oblike, ki kažejo, da bo žival krmo dobro izkoriščala.

Pri kravah mora biti krma lahko in hitro prebavljiva, kajti mleko se v telesu brez prestanka nareja in nabira v vimenu, zato potrebuje telo tudi neprestano enakomernega dovajanja snovi.

Pri brejih kravah se je posebno ogibati krmil, ki napenjajo, kakor zrna stročnic in rži. Sol je priporočljiva iz treh vzrokov: Najpreje je naravnost hranilo, drugič dela tek za jed, pa tudi več pije živina ob soljeni krmi, in slednjič ima tudi izvršten učinek na splošno zdravstveno stanje živine.

Junci za pleme naj dobivajo tako krmo, ki jim daje moč in trdnost. Dve napaki sta tu mogoči: da se jih krmi premastno, ali pa da se jih preveč strada, na primer kake občinske junce.

Poleg dobrega sena naj dobiva junec tudi močnih krmil; ta pa naj ne obstoje nikdar iz od-



padkov tvornic, ampak edino primerno močno krmilo tukaj je oves, menj stročnice (bob) z nekoliko soli.

Čim večja je poraba bika za plemenjenje, toliko močnejše ga je treba krmiti in narobe.

Da potrebuje govedo med posameznimi obedi časa za prežvekanje in prebavljanje, na drugi strani pa, da je primerno pregibanje na prostem za mlado in staro živino prevažno, če hočemo, da bo rada žrla in nam pošteno plačala podano krmo, tega mi ni treba dokazovati, o tem je prepričana večina kmetovalcev, četudi lahko trdimo, da večina v tem oziru dela največje napake, ker mnoga krava ne vidi belega dne in zelene trate drugače, kot k večjemu takrat, ko jo vodijo k juncu ali peljejo na prodaj ali na zadnjo pot v mesnico. *Frančišek Pengov.*

Priporočujemo našim družinam  
**Kolinsko cikorijo.**

## Društveno gibanje.

**Katehetsko društvo** naznanja, da bo prihodnji katehetski sestanek v sredo, dne 26. maja t. l., v št. Jakobu v Rožu. Na sporedu je praktičen nastop predsednika g. M. Ražuna. Začetek točno ob 2. uri popoldne. Vabimo k prav obilni udeležbi.

**Velikovec.** Slov. kršč. soc. izobraževalno društvo „Lipa“ priredi v nedeljo, dne 23. maja 1909, svoj letni občni zbor ob treh popoldne v „Narodnem domu“ v Velikovcu. Na sporedu je poročilo o društvenem delovanju v preteklem letu, govor, tamburanje in šaloigra „Krčmar pri zvitem rogu“. Ker je zlasti letošnji občni zbor velike važnosti, zato pričakuje odbor polnoštevilne udeležbe udov in prijateljev društva.

**Žitaravas.** Slov. kršč.-soc. izobraževalno društvo „Trta“ vabi na mesečno zborovanje, ki ga priredi na križno nedeljo, dne 23. velikega travna, popoldne po blagoslovu v društvenih prostorih. Govori vč. g. župnik V. Poljanec.

**Slovensko kat. akad. tehn. društvo „Zarja“** v Gradcu si je na svojem prvem občnem zboru dne 14. t. m. izvolilo za letni tečaj 1909 sledeči odbor: Predsednik iur. Anton Ogrizek, podpredsednik med. Andrej Arnšek, tajnik iur. Joško Ilc, blagajnik teh. Franjo Ruch, knjižničar med. Ljud. Kramberger, gospodar med. Stjepan Deanović, odborov namestnik med. Ljud. Horvatin.

## Politične vesti.

### Deželnozbornske volitve na Štajerskem.

V kmečki skupini je bilo izvoljenih na Spodnjem Štajerskem dne 17. t. m. 9 kandidatov slovenske „Kmečke zveze“. V ptujskem okraju je med dr. Plojem in Kolaričem ter kandidatoma „Kmečke zveze“, županom Meškom in župnikom Ozmecom, ožja volitev. Živeli štajerski somišljeniki! Tudi nemški krščanski socialci so se držali trdno. Zmagali so s 15 kandidati, eden pa pride skoro gotovo v ožjo volitev. Nemški nacionalci pod firmo: liberalni agrarci, so rešili z najhujšim naporom le še dva mandata.

### Deželnozbornske volitve na Solnograškem.

Krščanski socialci so si priborili večino; zmagali so tudi pri volitvi iz veleposestva s 127 proti 88 glasovom in imajo v deželnem zboru sedaj 22 poslancev, nemški nacionalci 15, socialni demokratje 2 poslanca.

### Deželnozbornske volitve na Predarlskem.

Na Predarlskem je bilo v mešani skupini izvoljenih vseh 5 krščansosocialnih kandidatov in v kmetjski skupini vseh 14 z ogromnimi večinami. Poučna je volilna disciplina krščansosocialne stranke na Predarlskem. Tako sta dobila kandidata dekan Fink in železnični uslužbenec Kerner knecht v petih občinah enako veliko glasov. V okraju Feldkirch-Dornbirn sta dobila poslanca dr. Drexel in Alb. Welte v 13 občinah enako veliko glasov. Zares vzorna disciplina! V celem imajo izmed 26 poslancev krščanski socialci 24, nemški nacionalci le še dva poslanca. Omenimo mimogrede, da je Predarlsko edina nezadolžena dežela v celi državi in da kmetjsko prebivalstvo stoji gmotno prav dobro.

### Na Portugalskem vre.

Ko je revolucionarna stranka na Portugalskem lani umorila splošno nepriljubljenega kralja in njegovega najstarejšega sina, je bilo javno mnenje, da se bodo puntarji s tem krvavim činom

zadovoljili. Sedaj pa prihajajo iz Portugalske vesti o nevarnem revolucionarnem gibanju. Značilno je, da je vlada prepovedala vsem listom, poročati kaj o tem puntarskem gibanju. Vojaštvo je povsod pripravljeno, a vlada ne ve, koliko vojaštva je dinastiji še vdanega. Ljudstvo ne more pozabiti raznih grehov sedanje dinastije. Grob si je pa kraljeva dinastija izkopala sama, ker se je pod njenim pokroviteljstvom začel v deželi svoje dni hud boj proti cerkvi in je o tem ljudstvo izgubilo versko zavest odgovornosti.

## Cerkvene vesti.

**Velika višarska procesija** slovenskih Štajercev in Korošcev se zbere dne 24. t. m. v Celovcu, kjer ima ob 11. uri v mestni farni cerkvi slovesno sv. mašo, nakar odide najprej na Žihpolje.

**Romanje v Marijino Celje** napravijo, kakor že dolgo vrsto let sem, iz Djekš 1. junija in sicer čez Planino, če bo vreme ugodno, sicer pa dne 2. junija z jutranjim vlakom od postaje Mostič. Oglase sprejema do Binkošti gosp. župnik Karol Hraba na Djekšah.

## Šolske stvari.

**Za nadučitelja** v Melvičah je imenovan učitelj Šimen Planten v št. Ilju ob Dravi. Prestavljen je podučitelj Albin Jamnik iz št. Lenarta v Labodski dolini v Škocijan. Nastavljen je kot učitelj na meščanski šoli v št. Vidu učitelj Ludovik Seebald v Celovcu. Službi ste se odpovedali učiteljici Marija Einspieler v Pokrčah in Antonija Grubelnik v Libeličah.

**Razpisano** je mesto šolskega vodje na dvo-razrednici v št. Petru na Vašinjah do 10. junija. Znanje slovenščine se zahteva.

Po Najvišjem povelju Nj. c. in kr. Ap. Veličanstva.

## XXXIX. c. kr. državna loterija

za civilne dobrodelne namene tostranske državne polovice. Ta **denarna loterija**, edina v Avstriji postavno dovoljena, ima 18.399 dobitkov v gotovini v skupni vrednosti 513.600 kron.

Glavni dobitek iznaša

**200.000 kron** v gotovini.

Žrebanje se vrši nepreklieno dne 17. junija 1909.

**= Ena srečka stane 4 krone. =**

Srečke se dobivajo pri oddelku za državne loterije na Dunaju, III., Vordere Zollamtsstraße 7, v loterijskih kolekturah, tobačnih trafikah, davčnih, poštnih, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd. Načrti žrebanja za kupce srečk brezplačno. — Srečke se pošiljajo poštne prosto.

Od c. kr. ravnateljstva loterijskih dohodkov (oddelek za državne loterije).

## Kaj je novega po svetu.

**Splošni katoliški shod** se bo vršil na Dunaju od 5. do 8. septembra t. l.

**Izpit za meščanske šole** je napravil na Dunaju z odličnim uspehom gosp. Beno Serajnik, učitelj v Konjicah na Štajerskem.

**Avstrijski poslanci v Bosno.** Jugoslovanski avstrijski poslanci bodo potovali preko Bosenskega Broda v Sarajevo, Mostar in Kotor, za kar bodo potrebovali teden dni.

„Slovenska Matica“ izda nov „Zemljevid slovenskih pokrajin“ s slovensko terminologijo v merilu 1:200.000 in na štirih listih. Skupna velikost vseh štirih listov bo imela 146 cm dolžine in 155 cm širine. Zemljevid bo izdelan tako kakor generalna karta c. in kr. vojaškega zemljepisnega zavoda in bo imel poleg praktične tudi znamenito znanstveno vrednost. Odboru je do tega, da pridejo društveniki, ki se za to stvar zanimajo, do lepega, uporabnega in tudi v zemljepisnem oziru dovršenega zemljevida, ki jim bo izvrstno ustrezal na potovanju po slovenskih krajih, v uradu pri raznovrstnih poslilih in doma pri čitanju slovenskih knjig; zakaj v njem bodo vestno zabeleženi vsi količkaj znameniti slovenski kraji po vseh slovenskih deželah, tako da bo popolnoma nadomeščal jako razširjeno in priljubljeno nemško generalno karto. Zemljevid se bo letos tiskal. Zatorej prosi podpisani odbor vse p. n. gg. poverjenike, naj blagovolijo s priloženo naročilno polo vsak v svojem okraju nabirati naročnike na „Zemljevid slovenskih pokrajin“. Za Matičarje stane zemljevid K 5.—, za Nemačičarje pa K 6.—. Prosimo gg. poverjenike, naj na naročevanje povabijo tudi krajne šolske svete,

društva in javne, zlasti občinske urade. Odbor se obrača tudi do vseh gg. nepoverjenikov, ki se zanimajo za to vprašanje, naj mu gredo na roko in naj v svojih krogih nabirajo naročnike. Glede nabiralnih pol se je obračati na upraviteljstvo društvene pisarne, ki daje tudi potrebna pojasnila.

V Ljubljani, meseca maja 1909.

Za odbor „Slovenske Matice“:

Predsednik: *Dr. Fr. Ilešič, m. p.* Odbornik: *Fr. Oražen, m. p.*

**Nemci v Trstu**, ki so jih Lahi iz samega sovraštva do Slovencev vedno negovali, se čutijo že tako močne, da bodo postavili pri občinskih volitvah meseca junija v vseh okrajih in razredih svoje, seveda le številne kandidate. „Edinost“ poziva Lahe, da se vendar že enkrat streznijo, odprejo oči in spoznajo pravega svojega sovražnika ne v Slovencih, ampak Nemcih, ki so se v Trstu gospodarsko zelo okrepili, da je veletrgovina v Trstu skoro izključno v nemških rokah. Nemški veletržci so se naselili v Trstu iz Nemčije. Most do Adrije!

**O slovenskem rojaku dr. Mantuaniju**, ki je dobil v Ljubljani namesto odpuščenega Walterja Schmidta službo ravnatelja v deželnem muzeju, je objavila dunajska „Reichspost“ za njegovo slovo jako laskav članek. Članek našteva Mantuanijeva dela, ne more prehlatali njegovih zmožnosti in obžaluje, da je izgubil Dunaj neumornega učenjaka ki bi spadal na Dunaju na kako imenitno mesto.

**Grof Sternberg**, znani avstrijski poslanec, je bil baje v Carigradu težko ranjen. Pravijo, da je obstreljen.

**Ruskega generala Steslja** je zadela v zaporu kap, ko je izvedel, da ga car ni pomilostil.

**Roosevelt na lovu v Afriki.** Bivši predsednik Združenih držav v Ameriki Roosevelt je na lovu v vzhodni Afriki. Pred kratkim ga je naskočil iz grmovja močan nosorog. Roosevelt je pomeril nanj v razdalji 14 korakov in ga ustrelil v glavo. Žival pa se je zaletela tako močno, da ni takoj padla na mestu, ampak se je zgrudila šele tik pred Rooseveltom, ki je bil v nevarnosti, da bi ga bil nosorog nabodel. Zamorce je to tako razveselilo, da so slavili „močnega, debelega moža“, kakor imenujejo bivšega predsednika, celo noč.

**Nova bolezen** se je pokazala na Laškem, posebno v Kalabriji iz Siciliji. Imenujejo jo „Cala-Azar“ in je v Indiji močno razširjena. Ta bolezen povzroča uši podoben mrčes, ki se širi po pseh. Kazati se jame z mrzlico in je smrtna. Loti se povečini otrok. Proti tej boleni še niso iznašli sredstva.

**Najvarnejšo obrambo** zoper nevarne poletne driske naj bi poznala vsaka mati, katera se boji za življenje svojega ljubljence. Pri hrani s „Kufeke“ se šteje motenje prebave med redkosti. „Kufeke“ ima najvišjo hranilno vrednost in stori otroke zdrave, močne in odporne zoper mnoge otročje bolezni.

**Slovaški mučeniki.** Slovaški listi poročajo, da je bil na pritisk ogrske vlade suspendiran slovaški duhovnik Florijan Tomanek. Da ga naredijo popolnoma „neškodljivega“, so ga zaprli v samostan piaristov v Szepeshely. Vrh tega je uvedena zoper njega sodnijska preiskava zaradi hujskanja proti ogrski državi, ker se je bojda kot veroučitelj na neki slovaški ljudski šoli izrazil proti madžarskim katekizmom. Noben slovaški duhovnik ne more ostati v službi, ki se upa zagovarjati pravice svojega naroda in čuti z ljudstvom. Še hujše kakor na Koroškem!

Jovarniška zaloga in razpošiljalna ponudba k pomladanski in poletni dobi **sukna** iz volne za bujno nizko ceno. Vzorci se zamenjajo.

**Pozor!** Ostanki po 3 metre v vseh barvah za K 6.—, 8.—, 10.— in više. Velika izbira!

Zamena ostankov dovoljena.

Od ostankov se vzorci ne pošiljajo.

**A. J. Šolc, Nachod, Češko.**

## Na prodaj je

**Cimpermanova kajža v Črezdolu**, občina Kotmaraves, obsega 9 oralov sveta, zidano in v dobrem stanu, precej gozda, ki je na lepem in v dobri legi. Pogoji ugodni. Več pove lastnik **Jernej Mak v Črezdolu**, pošta **Kotmaraves** pri Celovcu, Koroško.

Loterijske številke 15. vel. travna 1909:

Gradec	84	65	68	28	50
Dunaj	87	45	65	49	81



Vabilo  
na  
**redni občni zbor**  
Hranilnice in posojilnice v Velikovu,  
ki se bo vršil v sredo, dne 26. majnika 1909, ob  
1. uri popoldne v „Narodnem domu“ v Velikovu  
po sledečem sporedu:

1. Potrjenje letnega računa.
  2. Volitev odbora in računskih pregledovalcev.
  3. Razdelitev čistega dobička.
  4. Poročilo o zadnji reviziji.
  5. Slučajnosti.
- K obilni udeležbi vabi odbor.

**Naprodaj**

ima glasovir, različne muzikalije za orgle, klavir, pesmi itd.  
**Tomaž Holmar,**  
organist, Gospa Sveta.

Vabilo  
na  
**redni občni zbor**  
Hranilnice in posojilnice za Belo in  
okolico v Železni Kapli,  
registrovane zadrage - z neomejeno zavezo,

- kateri se bode vršil na Binkoštni pondeljek  
dne 31. maja 1909, ob 1. uri popoldne v uradnih  
prostorih s sledečim dnevnim redom:
1. Poročilo načelstva.
  2. Čitanje revizijskih poročil deželne kot obrtne sodnije v Celovcu.
  3. Volitev načelstva.
  4. Volitev računskih pregledovalcev.
  5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi načelstvo.  
Opomba. Ako ob določeni uri ne bo zadostno število zadržnikov, kakor določa § 35 posojilničnih pravil, se vrši občni zbor eno uro pozneje, pri katerem se bo sklepalo brezpogojno.

Zahtevajte „Mir“ po vseh gostilnah!

**Tržne cene v Celovcu**  
17. velikega travna 1909 po uradnem razglasu:

B l a g o	100 kg		80 litrov (biren)	
	od	do	K	v
Pšenica	21	21	69	12
Rž	21	60	22	10
Ječmen	19	50	20	8
Ajda	—	—	—	—
Oves	—	—	25	16
Proso	—	—	18	10
Pšeno	—	—	18	30
Turščica	—	—	—	—
Fižola rdeča	—	—	4	88
Repica (krompir)	—	—	—	2
Deteljno seme	—	—	—	—
Seno, sladko	10	—	11	50
„ kisló	8	—	10	—
Slama	7	—	9	—
Zelnate glave po 100 kosov	—	—	—	—
Repa, ena vreča	—	—	—	—
Mleko, 1 liter	—	24	—	26
Smetana, 1 „	—	60	1	20
Maslo (goveje), 1 kg	2	60	2	80
Surovo maslo (putar), 1 „	2	60	3	20
Slanina (špeh), povoj, 1 „	2	—	2	20
„ „ surova, 1 „	1	60	1	70
Svinjska mast, 1 „	1	70	1	80
Jajca, 1 par	—	12	—	14
Piščeta, 1 „	2	60	2	80
Race	—	—	—	—
Kopuni, 1 „	—	—	—	—
30 cm drva, trda, 1 m <sup>3</sup>	3	20	3	40
30 „ „ mehka, 1 „	2	60	2	90

  

Živina	Počrez		100 kilogramov		Prignalo	Prodalo
	od	do	žive vage	zaklana		
Konji	200	500	—	—	202	30
Biki	250	400	—	—	12	5
Voli, pitani	396	444	72	74	—	—
„ za vožnjo	350	400	—	—	116	52
Junci	280	360	68	74	—	—
Krave	140	410	60	—	149	56
Telice	140	250	64	—	28	11
Svinje, pitane	—	—	—	—	—	—
Praseta, plemena	14	50	—	—	384	242
Ovce	—	—	—	—	—	—

**Omeščana Ceres**  
jedilna mast  
(najnovejša pridobitev industrije živil)

je tako mehka kakor naravno surovo maslo, se da lahko na kruh namazati, kakor tudi penasto mesiti. Za najfinjša močnata jedila ne-utrpnó!

**Čast vsake gospodinje**  
je lepo kokošje plemo na dvorišču. Priporočam sledeče izvrstne jajčarice: Andaluzijke (višnjeve) po 40 vin., Minorke (črne), Orpington (rumene), Plymouth Rocks (grahaste), Wyandot (bele) po 30 vinarjev

**jajce za valjenje.**  
Neoplojene nadomestim. Celo gnezdo (15 komadov) ceneje. Mladice čistokrvnih ruskih belih in dunajskih modrih kunccev (velikanov) po 2-4 krone.  
Terezija Legat v Tržiču na Gorenjskem

**Največja trgovina te stroke v Celovcu.**  
Modnega in manufakturnega, tu- in inozemskega blaga, vedno najnovejši izbor.  
Zaloge je stalno v vrednosti 1/4 milijona kron.  
Za prodajanje na debelo oddajam blago trgovcem po tovarniških cenah.  
Zaradi posebno velikega nakupa poletnega blaga bodem letos po zelo nizkih cenah prodajal, t. j. brez konkurence, ker se je tudi cena pri blagu znatno znižala.  
Imam za ženine in neveste zmerom veliko zalogo in najlepše blago na razpolaganje.  
Vsi uslužbenci govorijo slovenski.  
**Anton Renko, lastnik trgovine,**  
Celovec, vogel Kramarjeve ulice in Novi trg.

**Najboljši češki vir za dobavo.**  
Ceno posteljno perje!  
1 kg sivoga, izpukanega perja 2 K, boljšega 2 K 40 vin.; polbelega 2 K 80 vin.; belega 4 K, belega puha 5 K 10 vin.; 1 kg najfinjšega, snežobelega, izpukanega 6 K 40 vin., 8 K; 1 kg sivoga puha 6 K, 7 K, belega, finega 10 K; najfinjšega prsnega puha 12 K. Ako se kupi 5 kg, posteljnino prosto.  
Izgotovljene postelje iz gostonitkastega dečega, višnjevega, belega ali rumenega nankina, dobro napolnjene, tuhnja, 180 cm dolga, 116 cm široka, z dvema blazinama, vsaka 80 cm dolga, 58 cm široka, napolnjena z novim, sivim, zelo trpežnim puhaštim perjem 16 K; napolj. puh 20 K, puh 24 K; posamezne tuhnje 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; blazine 3 K, 3 K 50 vin., 4 K. Pošiljam po postelnem povzetju od 12 K dalje poštino prosto. Dovoljeno je zamenjati ali vrniti, ako se plača poština; če blago ne ugraja, se denar povrne. S. Benisch, Deschenitz, št. 794 (Česko).  
Cenik brezplačno in poštino prosto.

**Jabolčni mošt**  
po jako nizki ceni 10 vinarjev liter, ima na prodaj nad 50 polovnjakov v sodih po 200 do 300 litrov vsebine, ki se pretoči, ali pa s sodom vred, ki se mora vrniti do septembra t. l.  
**Peter Werkl pd. Tamerl**  
v Grebinju (Koroško).

**Esence**  
za takojšnjo sigurno narejanje vseh opojnih pijač, finih namiznih likérov in specialitet pošiljam v brilantni kakovosti. Poleg tega ponujam  
ocetove esence 80% kem. čiste, za narejanje hudega jesiha. Recepte in plakate se priloži zastoj.  
Cenike pošiljam franko.  
**Karol Filip Pollak,**  
tovarna esenc,  
Praga, Marijine ulice 8.  
(Solidni, strokovni zastopniki se iščejo.)

Pristni kranjski  
**lanenooljnati firnež**  
**Oljate barve**  
v posodicah po 1/2, 1 kg kakor tudi v večjih posodah  
**Fasadne barve za hiše**  
po vzorcih  
**Slikarski vzorci**  
in papir za vzorce  
**Laki**  
pristni angleški za vozove, za pohištva in za pode  
**Steklarski klej (kit)**  
priznana in strokovno preizkušena najboljši  
**Karbolinej** prve vrste  
**Mavec (gips)** za popravila in za stavbe  
**Čopiče** domačega izdelka za zidarje in za vsako obrt priporoča  
**Adolf Hauptmann**  
v Ljubljani  
Prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.  
Zahtevajte cenike!

Prijatelji, prepričajte se,  
da vsakdo prihrani mnogo denarja, kdor oskrbi svoj nakup raznega tkalskega blaga naravnost pri izdelovalcu-veščaku, ker le ta more vsestransko najboljšo postreči.

**CEFIRI**  
Špecijelno izdelovanje  
Vzorci zastoj

kanafase, oksforde, šipkovine in vsakovrstne tkanine lastnega izdelka priporoča po najnižjih cenah izborna češka krščanska tvrdka  
**JOŽEF SUCHANEK,**  
Prva mehanična in ročna tkalnica ter razpošiljalni zavod izbornih tkanin v Novem Hradku pri Novem Mestu na Metuji, Česko.

Osrednjo kurjavo in prezračevanje  
vseh sestav proizvaja  
češki specialni zavod:  
**Tovarna za stroje**  
**Jan Štětka**  
Praga, Kralj. Vinograde,  
Fričova ul. 892.  
Posebnost: Stavbe železnih vrtnih hišic in kurjava istih s toplo vodo.  
Etažna kurjava iz štedilnika skozi stanovanja z 2, 4 do 6 sob.  
Železne konstrukcije mostov, streh itd.



## Anton Baumgartner

pasar in izdelovatelj kovinskega blaga  
v Celovcu, Fröhlichova ulica št. 20

se priporoča prečastiti duhovščini v napravo vseh  
v njegovo stroko spadajočih del in popravil.

== Pozlačenje v ognju in posrebrjenje. ==  
Niske cene. Reelna postrežba.

**Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!**

Slavnemu občinstvu se  
priporoča dne 11. febr.  
1909 na novo otvorjena  
velika manufakturna  
trgovina

### Franc Souvan sin

v stari Souvanovi hiši  
na Mesnem trgu št. 22  
v Ljubljani

## F. Prinčič

priporoča slavnemu občinstvu svojo novo otvoreno trgovino  
v Celovcu, Burggasse št. 12

z južnim in domačim svežim in suhim sadjem, zelenjavo in  
belim goriškim vinom „Ribola“ v steklenicah po 80 vinarjev.

Velespoštovanjem

F. Prinčič

Celovec, Sadni trg in Burggasse št. 12.

## Izvir zdravja

so brezopojne pijače, izmed katerih so do danes  
nedosegljive

### Šumeče limonade

malinovega, citronovega, jagodovega, prvenčevega  
in črešnjevca okusa, pripravljene iz

Maršnerjevih šumečih limonadnih bonbonov



edino pristnih  
s to  
varstveno  
znamko.

Letna izdelava čez 40 mil. kosov.

Edini izdelovatelj: Prva češka akc. družba tovarn  
za orient. sladkorne in čokoladne izdelke na Kralj.  
Vinogradih (prej A. Maršner).

Zaloga: { Praga, Ferdinandov trg (Platyz),  
{ Praga, Václavské nam. (proti Primasum).

## Spričevalo.

Spodaj podpisani potrjujem sledeče: Gospod  
Anton Arčan, stavitelj umetnih mlinov in žag  
pri Sv. Jurju ob južni železnici, napravil mi je  
mojo žago z dvema gatroma, enim sekolarjem, z  
mlinom na dva para kamnov, mlatilnico in slamo-  
reznico itd. vse na vodno silo, vse po najnovjšem  
modernem sistemu; vsled tega sem mu toplo  
hvaležen za njegovo izborno delo in ga vsakomur  
v ti stroki toplo priporočam.

OKONINA, 15. kimavca 1907.

### Ignac Zavoloušek,

veleposestnik v Okonini v Savinjski dolini.

## Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

4 1/2 %  
2 %

kmečki kreditni zavod za Celovško okolico

Pavličeva ulica št. 7

uraduje

ob četrkih od 1/2 10. do 12. ure in od 1/2 2. do 3. ure,  
ob sobotah od 10. do 12. ure.

4 1/2 %  
2 %

Društvo jamči za popolno varnost vlog s premoženjem vseh udov.



## Labodje milo

(Schichtovo trdno kalijevo milo)

je edina posebnost za pranje volnena in  
svilenega blaga, zaves, čipk, vezil itd. itd.  
To milo se resnično ne more dovolj prehlaviti,  
ker vsled svoje nedosegljive pralne veljave, iz-  
datnosti in mehko popolnoma zatemni vse  
drugo, kar se imenuje milo.

## J. B. HAFNER

trgovec z železnino v Celovcu

„Pri zlati kosi“

zraven znane gostilne „Tiger“

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnega orodja za poljedelstvo, za hišno  
in kuhinjsko opravilo, nagrobne križe, žice z iglami za ograjo pa-  
nikov, vlitte kotle, železne peči, štedilnike, dobre kose za sečo,  
srpe, motike, kamena (osla) itd.

vse po najnižjih cenah in pri najboljši postrežbi.

## ? Imate li doraslo hčerko ?

Zahtevajte  
vedno  
NOVO  
išbiro  
z narodnim  
kolkom  
1 kos 23 m  
za  
K 16-

Naročite takoj najcenejšo in  
najlepše tkaninsko blago last-  
nega izdelka, kakor

celire

damaste, gradle, flanel, kana-  
fase, najmodernejše blago za  
damske obleke itd. za tovarniško  
ceno pri tvrdki:

Frančišek Mejd

strojna tkalnica in razpošiljal-  
nica v Usti nad Orlicí, Hut-  
vald št. 50, Češko.

Pišite po vzorce

Opreme  
za  
neveste

! podelite ji veselje in  
kupite ji opremo !

**Pristno vino** belo po 24 vinarjev,  
črno po 20 vinarjev  
liter se odda iz severo-zapadne Istre. Pojasnila daje uprav-  
ništvo „Mira“.

Prihranite mnogo, ako kupite pri izdelovalcu!

Najboljše, brezhilne in pristnobarvne

## ostanke

izbornega kanafasa, oksforda za srajce, flanela, platna, cefira,  
šotskega blaga, višnjeve tkanine, krizeta za suknje, izborna  
odbrane, da se more vsak ostanek izborno porabiti v gospo-  
dinstvu, razpošilja krščanska tvrdka 40 do 45 metrov  
za 16 kron po povzetju. Dolgost ostankov 6-10 metrov.

**Anton Maršik,** lastnik ročne tkalnice  
in razpošiljatelj  
Češka Čermna pri Nachodu, Češko.

Velika zaloga najboljšega

## istrijskega vina,

iz najboljših, že izza rimskih časov slavni rim-  
skih gorci med Isolo in Piranom, prodaja po naj-  
nižji ceni od 56 litrov naprej

**Anton Rebec,**

posestnik in vinski trgovec, Št. Peter na Krasu.

## Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavica K 3.000.000.

Rezervni fond K 300.000.

Denarne vloge  
obrestujemo po 4 1/2 %  
2 %

od dne vloge do dne vzdiga.

➔ Kolodvorska cesta št. 27. ➔

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.  
Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke  
proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavicije.

➔ Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila. ➔

Centrala v Ljubljani. Podružnici v Spiljetu  
in Trstu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobitek  
800.000 frankov. Na mesečno vplač. po K 8— za kom.  
Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto.  
Glavni dobitek K 180.000. Na mesečno vplačevanje  
po K 10— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.